

законом обмеженні прав і свобод засудженого, а також звичайно, у вжитих заходах кримінально-правового характеру з метою відшкодування заподіяної шкоди від такого виду суспільно-небезпечних діянь (кримінальних правопорушень) [5, с. 364].

Література

1. Рекомендації парламентських слухань: «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» від 19 липня 2007 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1243-V#Text>

2. Міністерство внутрішніх справ України. URL: mvs.gov.ua/ua/pages/274_Statistika.htm.

3. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text

4. Качуровський В.О. Кримінальна відповідальність за порушення особистих немайнових прав автора. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2015. № 2 (31). С. 145-147.

5. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України). URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/18284/1AF.pdf>

УДК 343.62:59 (043.2)

Широкоступ К.М., аспірантка,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Біленчук П.Д., к.ю.н., доцент

УБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОПЛЕННЮ ЗАРУЧНИКІВ

Хоча взяття заручників – дуже поширене явище, як в минулому, так і в наші дні, воно залишається маловивченим. Прийнято розрізняти два види заручників: добровільні заручники (до Французької революції 1789 р. високопоставлені особи нерідко передавали себе в руки доброзичливих тюремників, щоб гарантувати дотримання договорів), і мимовільні заручники (взяття таких заручників типово для тотальних воєн, коли людей захоплюють незалежно від віку і статі та без жалю, щоб використовувати як живий засіб тиску, покликаний забезпечити вирішальну військову перевагу).

Сьогодні статус заручника поєднує в собі доведені до крайності ознаки обох категорій. З заручниками, захопленими з метою отримання викупу, з причин політичного або символічного характеру, зазвичай звертаються жорстоко. Вони є вираженням і улюбленим засобом гострого аксіологічного протиріччя між всезростаючою глобалізацією

європейських і американських принципів і протидії їй, яка грає якраз на західній прихильності цінностям гуманізму і демократії. В очах своїх співвітчизників заручник стає знаковою фігурою і не дає спокою [1, с. 158].

Як би там не було, сам по собі заручник, незважаючи на притягається їм увагу, залишається значною мірою загадковим персонажем. Це спостерігається як в області права, де численні описи взяття заручників у внутрішньодержавних законодавствах і міжнародних інструментах парадоксальним чином не містять визначення заручника *stricto sensu*. Може бути, це причина, а, може бути, і наслідок того, що заручник залишається значною мірою фігурою внеісторичною. Адже даної категорії жертв, згадки про яку зустрічаються з незапам'ятних часів, присвячене досить обмежене число робіт. Існуючі ж роботи присвячені, в основному, давньої історії та середніх століть; немає дослідження, яке простежувало б дану проблему протягом всієї історії [2, с. 9].

Поняття, що позначається французьким словом «otage» (заручник), з'явилося в XI столітті, спочатку мало конкретний і обмежений сенс. Заручник розумівся як якась гарантія, котра надається противнику або навіть союзнику котрий переміг, як заставу виконання обіцянки або дотримання договору або як знак покори переможеного [3, с. 108].

Спостерігається глибока трансформація уявлення про цінності заручника, яка призводить до зміни його статусу. В силу самої асиметрії військових дій, сучасний заручник вже не є «гостем» тих, хто його захопив. Таким чином, на психологічному рівні втрачена взаємність, «нові заручники» більше не сприймається як рівноцінне тому, що прагнуть дістати, або тому, що має бути отримано в обмін. У матеріальному відношенні наголошується на тому, що умови утримання в неволі стають однаковими для всіх, незалежно від соціального стану, нерідко буває так, що чим вище положення заручника, тим гірші умови його утримання [4, с. 162].

Заручник сприймається зараз всього лише як *res*, пройшовши через етапи *hospes* і *obses*. Його положення, яке завжди було незавидним, сьогодні дійшло до останньої межі деградації. Ця деградація – не просто справа рук тих, хто бере заручників. Вона відображає нинішню асиметрію конфліктів і, в ще більшому ступені, є результатом жорстокої іронії історії [5].

Найчастіше в заручники потрапляють люди, здатні викликати велику симпатію у широкої громадськості – або завдяки позитивному поданню, котре склався про їх професії (гуманітарні працівники, репортери, вчені), або в силу їх абсолютної невинності по відношенню до подій, жертвами яких вони стали. Гірше того, вони стають заручниками саме тому, що вони ні в чому не винні. Але саме їх невинність – розпадається на безліч

форм, часто мають кумулятивний характер, причому кожна додає якийсь новий елемент невинуватості – за допомогою ЗМІ викликає таку потужну хвилю солідарності.

Література

1. Акімов М.О. Кримінально-правова характеристика захоплення заручників за законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2009. 209 с.

2. Біленчук П.Д., Кобилянський О.Л., Малій М.І. та ін. Правова соціалізація особистості в сучасному світі: людина, суспільство, цивілізація: монографія / за заг. ред. П.Д. Біленчука. Київ:УкрДГРІ, 2020. 204 с.

3. Громівчук І.М. Міжнародно-правове визначення тероризму як основа ефективної боротьби з ним. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ*. Серія: економіка, право, політологія, туризм. Т. 2. 2011. № 4. С. 108-112.

4. Андрушко А.В. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за захоплення заручників. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 3. С. 162-163.

5. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників, прийнята резолюцією 34/146 від 17 грудня 1979 р // Організація Об'єднаних Націй: веб-сайт. URL: <http://www.un.org/ru/documents/declconv/conventions/hostages.shtml>.

УДК 343.01 (043.2)

Бабенко В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шармар О.М., к.ю.н., доцент

ПИТАННЯ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Довічне позбавлення волі є найсуворішим видом покарання в системі кримінальних покарань України. Станом на тепер існує потреба в удосконаленні механізму звільнення від цього виду покарання з метою унеможливити порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

22 лютого 2000 р. Верховна Рада України прийняла Закон, яким до КК УРСР 1960 р. було введено покарання у виді довічного позбавлення волі. Такою новелою кримінального законодавства було замінено смертну кару в усіх санкціях, які її раніше передбачали.

Відтак постають проблеми щодо відсутності чіткої регламентації щодо звільнення засудженого від довічного позбавлення волі, що порушує права засудженого. Особливістю вітчизняного довічного позбавлення